

**Pracownia Badań Kultury i Literatury Dziecięco-Młodzieżowej
Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
w Toruniu zaprasza do udziału w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej**

Dziecko – Wojna i okupacja (1939–1945) – Literatura (Toruń, 9 – 10 grudnia 2026 r.)

Celem konferencji jest dyskusja nad różnymi formami literackiej (i nie tylko) reprezentacji dziecka i dzieciństwa we wszystkich swoich okresach rozwoju w rzeczywistości II wojny światowej i okupacji. Życie młodego człowieka w sytuacji granicznej, jaką jest konflikt zbrojny, czyni go – zazwyczaj – podmiotem słabszym, mniej odpornym na przemoc i okrucieństwo niż osoby dorosłe, ale zarazem szybciej się do nowych warunków dostosowuje, a niekiedy ulega deprawacji.

Polska literatura XX i XXI wieku dostarcza bogatego materiału do dyskusji na temat reprezentacji młodego człowieka w warunkach II wojny światowej i okupacji zarówno niemieckiej, jak i sowieckiej. Może być ona interesującym polem obserwacji zmieniających się strategii przedstawiania zachowań i portretowania świata wewnętrznego dziecięcego i młodzieżowego bohatera w sytuacjach granicznych. Zarówno twórczość adresowana do młodego, jak i dorosłego czytelnika prezentują – każda na swój sposób – relacje między kimś, kto dopiero dorasta i dojrzewa, a zazwyczaj bezwzględny, okrutny dla słabszych i mniej doświadczonych ludzi warunkami wojennymi.

Sytuacja dziecięcego i młodzieżowego bohatera na wojnie niekoniecznie jednak musi być związana wyłącznie z tragicznymi dla niego konsekwencjami, gdyż część pisarzy przedstawia okres 1939–1945 jako rodzaj „ekscytującej” przygody. Przedstawiona przez autorów wojna jest areną, na której zachodzi wiele zjawisk psychologicznych związanych z dojrzewaniem w znaczeniu emocjonalno-psychicznym, jak i społecznym.

Podczas konferencji organizatorzy wspólnie z uczestnikami chcieliby spróbować odpowiedzieć na kilka kluczowych pytań:

1. Jakiego typu modele bohatera dziecięcego i młodzieżowego można wyróżnić w polskiej literaturze dla dzieci i młodzieży na temat wojny i okupacji (1939–1945), poczynając od okresu wojennego, a kończąc na współczesności? Czy któryś z nich dominuje?
2. Jakiego rodzaju strategie narracyjne można wyróżnić w polskiej literaturze dla dzieci i młodzieży, której głównym tematem jest II wojna

- światowa i okupacja zarówno niemiecka, jak i sowiecka? Np. od propagandy przez heroizację do ujęć psychologicznie pogłębionych.
3. Jak polscy autorzy tekstów dla dzieci i młodzieży podejmujący temat wojny i okupacji ustosunkowują się do kwestii społecznie niewygodnych dla Polaków, jak szmalcownictwo, donosicielstwo, negatywny udział także młodych ludzi w Shoah?
 4. Co jest podobne i co różni w obrazie młodego człowieka w okresie wojny i okupacji prezentowanego w literaturze dla dzieci i młodzieży od tego obrazu, który obecny jest w literaturze dla dorosłego czytelnika?
 5. W jaki sposób poezja oraz dramat dla dzieci i młodzieży przedstawiają młodego człowieka dojrzewającego w czasie II wojny światowej i okupacji?
 6. W jaki sposób o II wojnie światowej dla młodych odbiorców opowiadają film, serial, komiks, picturebook oraz gra planszowa, komputerowa?
 7. Jaki obraz wojny i okupacji wyłania się z różnych form niefikcyjnych adresowanych do młodych czytelników (wspomnienie, reportaż, dziennik, pamiętnik)?
 8. Jak polscy pisarze przedstawiają los młodych Żydów w okresie okupacji niemieckiej i sowieckiej?
 9. Jak tematyka wojenna była (1945–1989) i jest obecna w szkolnej edukacji polonistycznej?

Sformułowane pytania niech będą zachętą do dyskusji, w ramach której organizatorzy otwarci są na inne zagadnienia związane z literaturą dla dzieci i młodzieży podejmującą temat wojny.

Opłata konferencyjna: 400 zł. Termin nadsyłania zgłoszeń wojna.konferencja@gmail.com (zarys referatu – 250 wyrazów, biogram – 50 wyrazów): do 30 kwietnia. Informacja o kwalifikacji: 18 maja.

Organizatorzy konferencji

Dr hab. Elżbieta Kruszyńska prof. UMK
Prof. dr hab. Maciej Wróblewski